

Ogrodziński, Władysław

"Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1961", Tamara Wajsbrodt, Olsztyn 1964 : [recenzja]

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 398-399

1964

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Autor przy sporządzaniu bibliografii napotykał nie tylko na trudności związane z niemożliwością dotarcia do wszystkich publikacji. Jedną z najważniejszych trudności była sprawa określenia terytorium, które miało być objęte bibliografią. Pod nazwą Ziemię Zachodnie ukrywały się obszary ziem odzyskanych, zwane dzisiaj ziemiami zachodnimi i północnymi. F. Czarniecki słusznie wyodrębnił w poszczególnych działach regiony: Śląsk, z zaznaczeniem Dolny, Górny i opolski, ziemia lubuska, Pomorze zachodnie, gdańskie, Warmia i Mazury. Podział administracyjny ziem zachodnich i północnych w omawianym okresie nie zawsze odpowiadał podziałowi na te regiony. Słusznie autor w wypadku ziemi lubuskiej przytaczał pozycje dotyczące województwa poznańskiego, gdyż część tego województwa weszła w skład województwa zielonogórskiego utworzonego w 1961 r. (Nie ma jednak racji Czarniecki pisząc, że województwo zielonogórskie w całości zostało wyodrębnione z poznańskiego). Poza tym zasady tej nie stosował jednak konsekwentnie. W bibliografii uwzględnione zostały np. powiaty mazurskie z województwa białostockiego, lecz pominięto prace dotyczące całości tego województwa.

F. Czarniecki nie zdolał się niestety ustrzec przed pomyłkami w podziale prac na poszczególne regiony. Tak np. w Warmii i Mazurach została umieszczona *Bibliografia pomorska* W. Nowodworskiego, i „Głos Elbląga”; w Pomorzu gdańskim książeczka A. Hansa, *Od reszelskich pól*, czy w ziemi lubuskiej Krakowskiego, *Piła, miasto Stanisława Staszica*. Trudno jest też wyłuszczyć różnorodność, jaką można zaobserwować przy zapisach bibliograficznych czasopism: podawanie nazwisk redaktorów lub ich pominięcie, niejednolite sposoby zapisów mutacji, dodatków, notowania dat ukazania się pierwszych numerów, czy zmian w ich częstotliwości. Niezrozumiałe dla czytelnika jest też uwzględnienie w dziale *Zagadnienia społeczne i polityczne — Prace ogólne* w pracach dotyczących Warmii i Mazur tylko Newerlego, *Archipelag ludzi odzyskanych*, przy pominięciu podobnych książek takich autorów jak: Paukszty, Domańskiego, Kamińskiego, Syski, Ogrodzińskiego i innych.

Bibliografia nosi charakter pracy pionierskiej i wskazane powyżej usterki w dużym stopniu związane są z konsekwencjami tego stanu rzeczy i zaniedbaniami w zakresie gromadzenia wszystkich druków i odnotowania ich, szczególnie w okresie pierwszego pięciolecia. Stanowi ona niezbędną pomoc dla wszystkich pracowników naukowych interesujących się problemami ziem zachodnich i północnych, dla działaczy społecznych i politycznych, czy miłośników regionu. Wskazuje na konieczność kontynuowania i usprawnienia oraz koordynowania prac bibliograficznych w ośrodkach regionalnych.

Wojciech Wrzesiński

TAMARA WAJSBROT, *Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1961*, Olsztyn 1964, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Olsztynie, s. 84, 89.

Ostry do niedawna problem bibliografii regionalnej Warmii i Mazur wszedł z końcem lat pięćdziesiątych w łagodniejsze stadium; potrzeba stała się przede wszystkim roczna bibliografia bieżąca oraz bibliografia do 1945 r. Liczne — choć oparte o ograniczony wybór haseł — prace Wł. Chojnackiego i jego wspólnie z H. Baranowskim publikowana od 1958 r. *Bibliografia historii Pomorza wschodniego i zachodniego*, regionalne opracowania ks. J. Obłąka, St. Flisa, T. Wajsbrot, a w szczególności bibliografia za lata 1945—1960 opracowana przez E. Sukertową-Biedrawinę wyszły na przeciw doraźnej potrzebie naukowej, a częściowo także populary-

zacji w zakresie historii i literatury pięknej. Ostatnio podjęto dalsze opracowania specjalistyczne dotyczące historii sztuki (K. Koziełło-Poklewsk a), co bez względu na losy wydawnicze tych przedsięwzięć pozwala mówić o ożywionym ruchu bibliograficznym na Warmii i Mazurach.

Wzrost ilościowy piśmiennictwa dotyczącego Warmii i Mazur sam narzuca w jakiejś mierze obowiązki rejestracyjno-porządkowe. Warto zauważyć, że jeśli *Bibliografia Mazur i Warmii w okresie dziesięciolecia 1945—1955* Emilii Sukertowej-Biedrawiny zanotowała 1958 pozycji, to już następna za lata 1956—1960 wymienia ich bezmała 3000. Opracowanie T. Wajsbrot, przygotowane w Dziale Informacyjno-Bibliograficznym Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, za jeden tylko rok 1961 podaje 1226 zapisów bibliograficznych. Uzasadnia to w pełni postulat kontynuacji rocznej publikacji materiałów bibliograficznych.

Bibliografia Warmii i Mazur za rok 1961 posiada cechy kontynuacji *Bibliografii Mazur i Warmii w okresie pięciolecia (1956—1960)* E. Sukertowej-Biedrawiny. Analogiczny podział ogólny treści w niewielu rozwinięciach szczegółowych odbiega od poprzedzającego opracowania (dz. VI — zagadnienia gospodarcze, dz. VII — zagadnienia społeczne i polityczne, dz. VIII — zagadnienia prawno-administracyjne, dz. X — kultura i nauka). Stanowi to oczywiście zaletę publikacji. Dalszym plusem jest obszerny zestaw czasopism, z których poczyniono wypisy bibliograficzne, obejmujące ponad 120 tytułów; znajdujemy tam również czasopisma zachodniemieckie, jakkolwiek w stosunku do wymienionych w dziale I — czasopisma i kalendarze (s. 14 n.) wykaz jest wyraźnie ograniczony. W dziale bibliografii opuszczono niestety istotne dla piśmiennictwa zachodniemieckiego opracowania E. Wermkego¹⁾ i H. Marziana²⁾; z polskich czasopism uderza pominięcie bydgoskiego „Pomorza”, które w coraz większym stopniu interesuje się olsztyńskim środowiskiem teatralnym i literackim. Są to przeoczenia łatwe do usunięcia, a chwilowo dające się usprawiedliwić względami selekcji, której zasady przedstawiono krótko na s. 7. Bibliografia T. Wajsbrot szereg wiadomości czerpie — rzecz zrozumiała — pośrednio; dotyczy to czasopism pozaregionalnych ekscerpowanych za pośrednictwem nie wystarczającej niestety *Bibliografii zawartości czasopism* oraz poprzez „niektóre inne bibliografie wydane w kraju i zagranicą”.

W sumie opracowanie T. Wajsbrot jest przykładem rzetelnej i fachowej pracy, której trudność zwiększały określone możliwości Działu Informacyjno-bibliograficznego WiMBP w Olsztynie oraz miejscowe warunki poligraficzne. Jedne i drugie wpłynęły przede wszystkim na zbyt przewlekły tok prac przygotowawczych i sprawiły, że bibliografię roczną za r. 1961 otrzymaliśmy z przeszło dwuletnim opóźnieniem, proporcjonalnym zresztą do opóźnień urzędowej *Bibliografii zawartości czasopism*. Wydaje się, że pozytywną rolę mogło by odegrać w tym względzie oparcie prac nad regionalną bibliografią roczną o szerszy zespół współpracowników. Postulat ten podkreśla wyraźnie znaczenie i wkład pracy autorki omówionego wydawnictwa.

Władysław Ogrodziński

¹⁾ E. Wermke, *Bibliographie der Geschichte von Ost- und Westpreussen für die Jahre 1957—1961...* Marburg/Lahn 1963. Wissenschaftliche Beiträge zur Geschichte und Landeskunde Ost-Mittleuropas... Nr. 64, s. 377.

²⁾ H. Marzian, *Ostdeutsche Bibliographie... und Nachträge ab 1945*: T. XII, 1961. Jahrbuch der Albertus-Universität zu Königsberg/Pr. Bd. XIII. Würzburg 1963, s. 329—465.